

CYNGOR CYMUNED BETWS

Cynhaliwyd cyfarfod misol Cyngor Cymunedol Betws fwy neu lai ar Starleaf ddydd Mercher 14 Gorffennaf 2021 am 7.00 yr hwyr.

Cynhaliwyd y cyfarfod ar sail anghysbell yn unol â darpariaethau Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020.

Dylai unrhyw aelod o'r cyhoedd sy'n dymuno mynychu'r cyfarfod fel gwylwr neu sydd â chwestiynau i'w ofyn i'r Cynghorwyr gysylltu â'r Clerc er mwyn i hyn allu digwydd a'r weithdrefn gywir i'w dilyn.

YN BRESENNOL: Cyng. Picouto (Cadeirydd), y Cynghorwyr Betsan Jones, Andy Megrath, Mike Jones, Dave Stacey, Delyth Richards a Lucy Jones.

Cynghorydd Sir: Betsan Jones

Clerc: Miss Angela Brown

Hysbysodd y Cadeirydd yr aelodau y dylent fod yn rhag-ddarllen y dogfennau a anfonwyd gyda'r agenda cyn y cyfarfod fel eu bod yn cael eu paratoi, eu hysbysu ar gyfer y cyfarfod neu fel arall mae angen esboniad hirach.

1. Ymddiheuriadau

Y Cynghorydd Comley, y Cynghorydd Williams, y Cynghorydd Phillips.

Ni dderbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cyng. Lewis na'r Cyng. Price.

2. Datganiad gan Aelodau o Fuddiannau Personol a Rhagfarnol

Y Cynghorydd B Jones gan ei bod yn Gynghorydd Cymunedol ac yn Gynghorydd Sir ynghylch unrhyw drafodaethau am Barc Betws a Maes Chwarae Maesquarre wrth iddynt gael eu prydlesu gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Hysbysodd y Cynghorydd L Jones yr aelodau ei bod wedi siarad gyda'i chyflogwyr a bod mesurau ar waith i sicrhau na fyddai unrhyw wrthdaro buddiannau yn codi o ran busnesau lleol. Hefyd, ni fyddai unrhyw faterion cyfrinachedd gan na fyddai hi'n ymwneud â'r cleientiaid hynny.

PENDERFYNWYD bod y Clerc yn ceisio cyngor gan y Pwyllgor Safonau i sicrhau bod hyn yn gywir.

3. a) Cadarnhau a Llofnodi Cofnodion y Cyfarfod Misol a gynhaliwyd ddydd Mercher 9 Mehefin 2021

Cynigiodd y Cynghorydd Stacey ac eiliodd a chynigiodd y Cynghorydd M Jones y dylid derbyn cofnodion cyfarfod misol blaenorol y Cyngor fel cofnod cywir.

b) Cadarnhau a Llofnodi Cofnodion y Cyfarfod Blynyddol a gynhaliwyd ar 12 Mai 2021

Cynigiodd y Cynghorydd B Jones ac eiliodd a phenderfynodd y Cynghorydd Stacey y dylid derbyn cofnodion cyfarfod blynyddol y Cyngor fel cofnod cywir.

Cafwyd trafodaeth ynghylch y broses o ddal y camau nesaf o gyfarfodydd a sicrhau eu bod yn cael eu dilyn. **PENDERFYNWYD** bod y Clerc yn gosod Pwynt Agenda o'r Camau Nesaf o Gyfarfodydd Blaenorol fel y gellir trafod cynnydd.

4. Adroddiad y Cynghorydd Sir

a. Diweddarodd y Cynghorydd Sir B Jones yr aelodau ei bod wedi mynychu cyfarfod llawn o'r Cyngor Sir heddiw a diolchodd Emlyn Dole i holl staff yr ysgol gan ofalwyr, glanhawyr, cogyddion, LSA's, disgyblion ac athrawon wrth i'r flwyddyn ysgol hon ddod i ben ar 16eg Gorffennaf 2021. diolch hefyd i'r GIG.

Mae'r brechiadau yn Hywel Dda wedi cyrraedd ½ miliwn ar gyfer y 72% cymwys o'r boblogaeth.

b. Diweddariad ynghylch datganiad y Cynghorydd Price yn y cyfarfod blaenorol ynghylch datblygiad y tu ôl i Ysgol Gynradd Betws ac un o'r bythynnod hynaf a oedd i gael ei ddymchwel yn y pentref. Mae'r Cynghorydd B Jones wedi siarad â'r datblygwr y bydd yr adeilad yn cael ei ddymchwel ac nid yw'n adeilad rhestredig. Bydd y mynediad i'r datblygiad newydd ac oddi yno ar Ffordd Betws ac nid ar Ffordd y Cynol.

c. Diweddariad ynghylch ymholiad Betws Road / Caemawr Mae'r Cynghorydd B Jones wedi bod mewn cysylltiad â M Jacob o Adran Briffyrdd CSC ond nid oedd wedi derbyn ymateb hyd yma ac wedi erlid eto yn gynharach heddiw.

ch. Byddai'n trafod y cynigion ynghylch gosod cyfyngiadau aros ar Heol Y Felin a Colonel Road yn Eitem 11 ar yr agenda.

d. Mae'r Troedffordd ar Ffordd Pentwyn bellach wedi'i gwblhau.

dd. O ran Eitem 11 o gyfarfod y mis diwethaf, mae'r cais cynllunio PRE a hawliad posibl S106 wedi hysbysu'r Clerc i'r aelodau ei bod wedi bod yn ymgynghori â Chyfraniadau Cynllunio CSC ynghylch S106 a bod budd Cyngor Cymuned Betws wedi'i drosglwyddo i adran y Biwro Cymunedol i'w gadw ar ffeil. Gall Cyngor Cymuned Betws wneud cais ar ôl rhoi caniatâd gan y bydd hyn yn golygu bod y cytundeb wedi'i lofnodi a bydd CSC yn gwybod yn union beth maen nhw'n ei gael a phryd.

5. Trafod a Chytuno y dylid arysgrifio'r Gadwyn Swyddfa fel na chafodd ei gwneud er 2013 pan gyflenwyd dolenni ac arysgrif (2013/2014 pan oedd Loreen Lewis yn gadeirydd).

Cafwyd trafodaeth ynghylch costau diweddarau'r Gadwyn Swyddfa. Dechreuodd y Cadeirydd y ddadl gan nodi, er y gallai rhai pobl feddwl amdano fel ychydig o nonsens, ei fod yn rhan o hanes Cyngor Betws a dylid ei barchu felly. Fodd bynnag, teimlwyd gan ei fod wedi cael ei adael cyhyd bod y gost i wneud hyn yn anodd ei chyfiawnhau ar hyn o bryd, yn enwedig er bod prosiectau llawer pwysicach sydd angen cyllid. Dywedodd y Cynghorydd B Jones fod y gadwyn swyddfa yn cael ei gwisgo mewn digwyddiadau a fynychir gan y cadeirydd gan gynnwys y Gwasanaeth Dydd Coffa blynyddol ar 11eg o Dachwedd bob blwyddyn ym Mharc Betws yn ogystal â phan fydd y Cadeirydd yn mynychu cyfarfodydd yn Swyddfeydd y Cyngor Sir. Ar hyn o bryd mae'r Coronavirus wedi atal digwyddiadau o'r fath. Hysbysodd y Clerc yr aelodau fod y Cynghorydd Lewis wedi gwisgo'r gadwyn swyddfa ar gyfer cyflwyno enillwyr Cystadleuaeth Pentref Betws in Bloom yn ystod haf 2019.

Hysbysodd y Clerc yr aelodau mai dim ond y mis diwethaf yr oedd wedi derbyn y Gadwyn Swyddfa gan y Cyng. Lewis a oedd wedi bod yn dal y Gadwyn Swydd ers i'w thymor fel Cadeirydd ddod i ben ym mis Tachwedd 2020 oherwydd Pandemig Feirws Corona. Mae arysgrif y gadwyn swyddfa wedi'i chyllidebu ar gyfer taflen rheoli'r gyllideb ar £80 y flwyddyn ond nid yw hyn yn talu'r gost wirioneddol i ddiweddarau'r gadwyn.

Byddai arysgrif o 7 deiliad y Gadair sy'n costio 55c y cymeriad yn costio £77 am 140 nod. Mae 3 dolen am ddim felly byddai angen prynu 4 arall ar gost o £941.58 i ffitio 6 dolen fel y byddai 2 am ddim yn costio £810.25 a gyda hyn byddai angen cyflwyno achos newydd i ddal y Gadwyn o Swyddfa byddai hyn yn costio £282.29. Cyfanswm ar gyfer yr opsiwn rhataf uwch na £1300.87 a byddai cost postio ac yswiriant ond ni fyddai unrhyw gysylltiadau sbâr.

Dewis arall fyddai cael cadwyn ddwbl a gosod naill ai 7 dolen ar gost o £1011.06 neu 9 dolen ar gost o £1238.16 ar hynny a phrynu achos newydd £316.15. Cyfanswm ar gyfer yr opsiwn rhataf uchod gan gynnwys arysgrif £1404.21 a mwy fel y soniwyd uchod cost postio ac yswiriant.

Cyfeiriodd y Clerc at yr e-byst yr oedd wedi'u hanfon at aelodau ynghylch y costau fel y soniwyd uchod a hysbysodd yr aelodau ei bod hefyd wedi ymgynghori ag Un Llais Cymru a'i bod wedi cael gwybod am y canlynol:

Nid oes unrhyw ofyniad statudol i Gyngor gael cadwyni swyddfa i'w gwisgo gan y Cadeirydd. Mae llawer o Gyngorau yn buddsoddi mewn cadwyni swyddfa i'w defnyddio'n bennaf mewn perthynas â gwisgo fel rhan o ddyletswyddau seremonïol.

Felly nid oes unrhyw ofyniad statudol i'r engrafiad ar y gadwyn gael ei ddiweddarau ac mae hyn yn ddewisol yn unig ar ran y Cyngor.

Hefyd hysbysodd y Clerc yr aelodau am opsiwn y gellid ei ystyried a dim ond cost 1 arysgrif ynghyd â phostio ac yswiriant y byddai'r Cyngor yn ei ysgwyddo ac ni fyddai angen achos newydd. Yn flaenorol, mae'r holl aelodau wedi cael eu harysgrifio ar y gadwyn swydd ar wahân i'r cadeirydd presennol, felly dylid ystyried rhoi enw Cadeirydd newydd a blwyddyn swydd yn ystod eu tymor cyntaf yn y swydd ac nid bob tro y dônt yn gadeirydd. Byddai hyn yn gadael 2 ddolen am ddim hefyd ar gyfer unrhyw gadeiryddion yn y dyfodol nad ydynt eisoes wedi dal y gadair. Cafodd y Gadwyn ei arysgrifio gyntaf ym 1987/1988 pan oedd Gwyn Llewellyn yn gadeirydd.

Cynigiodd y Cyngorydd Stacey awgrym hefyd ynglŷn â rhoi rhestr o'r Cadeirydd ar fwrdd pren, awgrymodd y Clerc y gallai roi rhestr o'r cadeiryddion blaenorol ar Wefan y Cyngor Cymuned er mwyn arbed costau a diweddarau hyn.

Cynigiwyd y canlynol gan y Cyngorydd L Jones ac eiliwyd gan y Cyngorydd Stacey ynghylch y gadwyn swydd:

- a.** I arysgrifio tymor cyntaf cadeirydd yn unig, felly arbedwch gostau yn y dyfodol.
- b.** Y Clerc i osod cofnod / rhestr hanesyddol o'r cadeiryddion blaenorol ar wefan y cyngor cymunedol.

c. Gohirio arysgrifio tan ar ôl i'r cyfrifiadau praesept newydd gael eu trafod ar gyfer 2022/2023 ond erbyn Mai 2022 diweddaraf a'u rhoi ar yr agenda ar gyfer cyfarfod Chwefror 2022.

Pleidleisiodd yr holl aelodau dros y cynigion uchod a **PENDERFYNWYD** bod y Clerc yn gosod rhestr ar Wefan y Cyngor Cymuned fel cofnod hanesyddol.

6. Taliadau / Ceisiadau Rhodd / Archwiliad

a. Cyflog Clerc a Lwfansau ac Anfonebau i'w talu (gweler y ddogfen isod)

Taliadau a Wnaed ym mis Gorffennaf 2020			
CYFARFOD/ CYFLEUSTERAU BACS UWCHRADD	TALAI	MANYLION	TALU
14/7/2021 6a	Angela Brown	Clercod Cyflog / Lwfansau a threuliau swyddfa Adran 112 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd)	(yn unol ag amserlen Cyflog a Chyflogres y Clerc)
14/7/2021 6b	Cyllid a Thollau EM	Taliadau Cyflogres ar gyfer Mehefin 2021 Adran 112 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd)	(yn unol ag amserlen Cyflog a Chyflogres y Clerc)
14/7/2021 6c	Pensiwn Nyth wedi'i dalau gan daliadau	Pensiwn Cyflogres Debyd Uniongyrchol ar gyfer Mehefin 2021 Adran 112 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd)	(yn unol ag amserlen Cyflog a Chyflogres y Clerc)
14/7/2021 6ch	Cyng. Andrew Williams	Prynu Cwsgwyr o LBS i atgyweirio'r Ardd Goffa ym Mharc Betws	£62.00 TAW £12.40 Cyfanswm £74.40

		Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 - Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	
14/7/2021 6d	Zurich Municipal Insurance	Adnewyddu Yswiriant Trefol Zurich Polisi Yswiriant Cyngor Cymuned ar gyfer y Tiroedd Hamdden (Maes Chwarae Heol Y Felin a Green, Parc Betws a Maes Chwarae Maesquarre YLL-122010-1653. 16/08/2021 – 15/08/2022 Adran 112 ac a140 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd)	£1,195.66
14/7/2021 6dd	Parks and Play Qtr 1 (Ebrill – Mehefin)	Meysydd Chwarae Gwiriadau / atgyweiriadau a chynnal a chadw diogelwch offer Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 - Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	£752.00 TAW £150.40 Cyfanswm £902.40
14/7/2021 6e	Wrenvale Qtr 1 (Ebrill – Mehefin)	Cynnal a chadw a chynnal a chadw cyffredinol Maes Chwarae Heol Y Felin a Green, Parc Betws a Maes Chwarae Maesquarre (yn unol â'r cynllun rheoli)	1. £3465.00 TAW £693.00 Cyfanswm £4158.00 2. £370.00 TAW £ 74.00 Cyfanswm £444.00 3. £490.00 TAW £98.00

		Deddf Iechyd y Cyhoedd 1875, a.164 - Pŵer i ddarparu a rheoli meysydd hamdden.	Cyfanswm £588.00 4. £75.00 TAW £15.00 Cyfanswm £90.00
14/7/2021 6f	Hyfforddiant Cynghorydd Un Llais Cymru - Cod Ymddygiad	a.111 (1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972	£30.00

Cynigiwyd gan y Cynghorydd L Jones ac eiliwyd gan y Cyng Stacey y dylid talu'r anfonebau uchod. Pleidleisiodd yr holl aelodau dros yr uchod a **PENDERFYNWYD** i'r clerch dalu'r anfonebau uchod.

b. Ymateb cyfrifydd ynghylch costau blynyddol.

Hysbysodd y Clerc yr aelodau ei bod wedi derbyn ateb gan y cyfrifwyr ynghylch costau cyflogres blynyddol gyda phensiwn fydd £240.

c. Mae Archwiliad Allanol a gwybodaeth y gofynnwyd amdanynt wedi'u hanfon i Swyddfa Archwilio Cymru.

Hysbysodd y Clerc yr aelodau o'r uchod.

7. Ffigurau Trosedd Misol Heddlu Dyfed Powys ar gyfer Betws ac ymateb i ymholiad y mis diwethaf.

Mehefin 2021

Ymyrraeth Cerbydau - 1

Ymosodiad - 1

Aflonyddu - 3

O ran cais Cyngor Cymuned Betws a ellid rhoi dadansoddiad o droseddau sy'n ymwneud â chamddefnyddio sylweddau fel ffactor cyfrannol ai peidio, naill ai trwy fod yn gymhelliant neu drwy fod o dan ddylanwad, yn y dadansoddiad misol i'r Cyngor Cymuned.

Yr ymateb a roddir yw:

Pe bai'r troseddwr o dan ddylanwad alcohol, ni fyddaf yn gallu rhoi'r ffigurau hyn i chi, fodd bynnag, pe bai'r unigolyn dan sylw o dan ddylanwad cyffuriau anghyfreithlon, yna byddai trosedd arall yn cael ei chreu am fod â chyffuriau anghyfreithlon yn ei feddiant a fyddai'n cael ei rhoi ar y ffigurau troseddau.

8. Adborth gan Bwyllgorau:

a. 1. Pwyllgor Tir Hamdden

Cafwyd trafodaeth ynghylch y meysydd hamdden a'r angen i sicrhau bod y cyngor cymunedol yn cael gwerth da am arian gydag unrhyw wariant ac i fonitro'r gwaith a wneir.

Bydd y meysydd hamdden yn cael eu gwirio ym mis Medi gan ddefnyddio'r rhaglen waith ar gyfer cynnal a chadw.

Hysbysodd y Cynghorydd B Jones yr aelodau na chasglwyd y gwair yn Heol Y Felin y tro diwethaf iddo gael ei dorri a bod y llanciau wedi ei daenu o amgylch ardal y maes chwarae. Hysbysodd y Clerc yr aelodau ei bod wedi siarad â'r contractwr a oedd wedi dweud wrthi nad yw erioed wedi casglu'r glaswellt wedi'i dorri'n unig a gadael y toriadau ar yr ardal.

Holodd y Cyng. M Jones ynghylch ble yn y broses yr oeddem ar gyfer adnewyddu / gwella'r draeniad ym Maes Chwarae Maesquarre ar ôl i'r cyfarfod safle nodi bod y 4 llwybr soi yn fwy na thebyg wedi'u blocio. Esboniwyd bod offer chwarae'r Ddraig wedi'i osod yn naturiol mewn basn a bod gan y Zip Line fanciau ar y naill ochr a'r llall a oedd yn sianelu'r dŵr i ardal y llinell sip. Nid cylfat mo'r cylfat ond prif bibell ddŵr. Efallai y bydd angen cau'r maes chwarae wrth i'r gwaith gael ei wneud ac awgrymwyd y dylid gwneud y gwaith ar ôl gwyliau haf yr ysgol.

Cynigiwyd gan y Cyng. B Jones ac eiliwyd gan y Cyng Megrath y dylid trefnu cyfarfod safle gyda chontractwr y maes chwarae a bod y clerch yn e-bostio contractwyr lleol eraill er mwyn cael dyfynbrisiau ynghylch cost y morgloddiau a draen Ffrengig i'r ardal fel yr awgrymir yn y ddogfen a anfonwyd gan Malcolm Edwards o Gyngor Sir Caerfyrddin. Hysbysodd y Cynghorydd B Jones yr aelodau y bydd cais am y grant fferm wynt ar gyfer offer chwarae newydd ym mis Medi.

Roedd y Clerc wedi ceisio cyngor gan Stephen Edwards Arboriculturist CSC ynghylch torri'r coed sy'n crogi drosodd ar Faes Chwarae / Ardal Werdd Heol Y Felin. Mae'n argymhell bod y coed yn cael eu torri yn ôl o'r palmant ac ar ochr y ffordd (i mewn i RFC). Gallwch chi godi'r goron, o goed yr adeg hon o'r flwyddyn os ydyn nhw'n broblemus. Dylai'r holl waith gael ei gwblhau i safonau BS 3998.

PENDERFYNWYD i'r Clerc gysylltu â'r contractwr cynnal a chadw a gofyn iddo fynd i'r coed uchod.

2. Y Cyng. Williams - Newid y cynnig i Summerhouse Fictoraidd yn ardal Storfa ar gyfer offer. Cadwch y Bwa Eliptig Hynafol trwy gael y fframwaith yr ochr arall i'r bwa y tu mewn a'r drysau i'w hamgáu. Dyfyniadau yn ofynnol.

Cafwyd trafodaeth ynghylch y cynnig uchod. Dywedodd y Cynghorydd B Jones fod Cynghorydd Branch yn 2017 wedi awgrymu rhywbeth tebyg a bod y Cynghorydd B Jones yn cytuno â'r awgrym. Dywedodd y Cynghorydd L Jones y byddai'n helpu i dacluso'r ardal a bod angen i'r gwaith adeiladu fod yn ddiogel iawn. Dywedodd y Cynghorydd M Jones y byddai ganddo ddrwsau dur. Dywedodd y Cynghorydd Picouto fod angen iddo wneud mor gadarn â phosibl gan y byddai fandaliaeth yn bryder.

Awgrymwyd hefyd y dylid gosod golau synhwyrydd o leiaf ac o bosibl rhywfaint o deledu cylch cyfyng ar yr ardal.

Mae mab y Cynghorydd Comley wedi cynnig adeiladu a gosod y drysau, bydd y cyngor cymunedol yn darparu'r deunyddiau.

Cynigiodd y Cynghorydd M Jones fod y Cynghorydd Comley yn gwneud rhestr o'r deunyddiau sy'n ofynnol ar gyfer y dasg ac yn rhoi cost iddynt, eiliwyd hyn gan y Cynghorydd Stacey a chytunwyd arno gan yr holl aelodau.

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â hen ardal y Llys Tennis a gobeithir gosod hopscotch, nadroedd ac ysgolion, cylchoedd targed a gemau tebyg eraill ar yr ardal. Mae angen defnyddio paent nad yw'n wenwynig ac mae posibilrwydd y gellid defnyddio peiriant llinell.

Awgrymodd y Cynghorydd B Jones y dylai gysylltu â Chyngor Tref Amanford i ddarganfod pwy oedd yr arlunydd sydd wedi paentio murlun ar ochr wal i weld a ydyn nhw'n gallu cynorthwyo ac i ddarganfod y gost. **PENDERFYNWYD** bod y Cynghorydd B Jones yn mynd at yr artist i ddarganfod a yw hyn yn rhywbeth y gall yr artist gynorthwyo ag ef.

Dywedodd y Cynghorydd M Jones y byddai grŵp Gwirfoddolwyr Cyfeillion Parc Betws sy'n cwrdd bob dydd Sadwrn i dacluso'r parc yn hoffi i aelodau iau o'r gymuned ymuno â'r grŵp.

Hysbysodd y Clerc yr aelodau y bydd Uned Oedolion Anghenion Arbennig Manor Road yn dechrau casglu sbwriel ar ddydd Llun unwaith y bydd wedi'i awdurdodi ac y gall Sgwadron 2475 Ammanford Cadetiaid y Llu Awyr Brenhinol wirfoddoli maes o law fel rhan o'u cynllun Gwobrau Dug Caeredin.

b. Pwyllgor Cyllid

Nid yw'r Cynghorwyr ar y pwyllgor hwn wedi gallu symud ymlaen oherwydd eu hymrwymiaidau gwaith trwm. Mae yna gynlluniau y bydd hyn yn cael ei wneud yn ystod mis Awst.

c. Pwyllgor Prosiectau a Digwyddiadau

Awgrymodd y Cynghorydd M Jones y dylem sicrhau bod y Goleuadau Nadolig yn cael eu codi eleni ac nad yw'r Goeden yn y Parc yn edrych yn rhy iach.

Awgrymodd y Cynghorydd B Jones y dylai'r Clerc gysylltu â Chlerc Tref Amanford i ddarganfod o ble y cawsant eu goleuadau. Prynwyd y Goleuadau Nadolig a ddefnyddir ar hyn o bryd gan y Cyngor Cymuned ganddynt rai blynyddoedd yn ôl ac mae'r rhain yn cael eu storio gan SSE sydd hefyd yn codi'r goleuadau i'r cyngor.

PENDERFYNWYD i'r clerch gysylltu â'r Clerc yng Nghyngor Tref Amanford i gasglu gwybodaeth am y goleuadau a ddefnyddir.

9. Gohebiaeth

a) Derbyniwyd gan Sgwadron Ammanford 2475 - Cadetiaid y Llu Awyr Brenhinol - llythyr diolch am y rhodd a roddwyd gan Gyngor Cymuned Betws.

b) Cais Llwybrau Mwy Diogel mewn Cymunedau (SRiC) - wedi'i gyflwyno i CSC

c) Ystyried cais gan aelod o'r cyhoedd i ganfod metel ym Mharc Betws

Cafwyd trafodaeth gyda'r Clerc yn rhoi'r wybodaeth gefndir a gafodd gan yr ymgeisydd. Cynigiodd y Cynghorydd B Jones y dylid caniatáu i'r aelod o'r gymuned ganfod metel ym Mharc Betws ac eiliwyd hyn gan y Cynghorydd L Jones. Pleidleisiodd pob aelod dros hyn.

ch) Teledu cylch cyfyng mewn deddfwriaeth a pholisïau lleoedd cyhoeddus

Ni wireddwyd trafodaeth ynglŷn â'r ddeddfwriaeth newydd hon lle mae'n ymddangos na wireddwyd y gofyniad i Gyngor Cymuned Betws gwblhau dogfen o'r enw 'Datganiad Effaith Preifatrwydd' cyn mis Mai 2018 ar gyfer y system teledu cylch cyfyng sy'n ymdrin â Maes Chwarae Heol Y Felin ac ardal Werdd. Gelwir y ddogfen newydd hon yn disodli'r ddogfen

uchod yn 'Asesiad Effaith Diogelu Data'. Ar ôl ei gwblhau mae angen ei roi ar wefan y Cyngor Cymuned. Daeth y ddogfennaeth newydd hon gan y Comisiynydd Camera Gwyliadwriaeth (rhan o Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth / ICO). Mae yna offeryn hunanasesu 16 tudalen y mae angen ei gwblhau yn ogystal â'r Asesiad Effaith Diogelu Data.

Cynigiodd y Cyng Picouto y dylai'r Clerc gwblhau'r ddogfennaeth a gosod yr eitem hon ar yr agenda ar gyfer mis Medi i'w hadolygu. Eiliwyd hyn gan y Cyngorydd Stacey. Pleidleisiodd pob aelod dros hyn. **PENDERFYNWYD** i'r Clerc gyflawni'r dasg.

d) Adolygiad o Drefniadau Etholiadol yn Sir Gaerfyrddin

Bydd enw'r Ward Etholiadol nid yr enw Lle yn cael ei newid i Y Betws / The Betws.

NODIR yr aelodau gan hyn.

dd) Ymgynghoriad Strategaeth Ceffylau CSC - 21/6 / 21– 25/7/21

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â hyn gan fod cymuned farchogaeth weithredol ym Metws. **PENDERFYNWYD** i'r Clerc gwblhau'r ymgynghoriad ar ran y Cyngor Cymuned.

e) Ymgynghoriad Teithio Gweithredol - mynediad ar gyfer cerdded a beicio 8/6/21 - 1/9/21

Fel uchod yn 9f.

f) Ymgynghoriad Prif Gynllun Tai ac Adfywio - 14/6/21 - 25/7/21

Fel uchod yn 9f.

Am 20:56 hysbysodd y Cadeirydd yr aelodau fod y cyfarfod yn agosáu at y 2 awr a bod angen i aelodau benderfynu parhau neu ddiweddu'r cyfarfod. Hysbysodd y Clerc yr aelodau y byddai angen iddynt bleidleisio i atal Rheolau Sefydlog er mwyn parhau â'r cyfarfod.

Cynigiwyd hyn gan y Cyngorydd B Jones ac eiliwyd gan y Cyng M Jones a phleidleisiodd yr holl aelodau dros hyn a pharhaodd y cyfarfod ar ôl atal Rheolau Sefydlog o 21:00 awr.

i) Llwybrau Troed wedi'u Rhwystro - Hysbysodd y Cyngorydd Sir B Jones yr aelodau bod oedi sylweddol cyn gwneud gwaith oherwydd y cyfyngiadau pandemig ac ymdrinnir â phob mater ar y rhwydwaith o dan y system hierarchaeth rhwydwaith a ddatblygwyd yn gynharach eleni. **PENDERFYNWYD** y bydd y Cyngorydd Sir B Jones, oherwydd toriad yr haf, yn mynd ar ôl hyn ym mis Medi.

Mae'r Clerc wedi cael ymateb gan Caroline Ferguson o CSC a chafodd wybod am y canlynol: Os yw'r Cyngor Cymuned yn awyddus i weld rhai gwelliannau i'w rhwydwaith, yna efallai y byddai'n werth llunio syniad prosiect ar gyfer gwella llwybrau cyhoeddus yn Ardal Betws. Gellid cyflwyno hwn i'r tîm Mynediad Cefn Gwlad fel y gallwn chwilio am gyfleoedd cyllido i gwblhau'r prosiect. Gallai'r Cyngor Cymuned hefyd edrych ar gyfleoedd cyllido a fyddai'n cyfrannu.

Gyda phrosiectau sylweddol gofynnwn i gymunedau hefyd ddarparu rhywfaint o gefnogaeth wirfoddol o fewn eu hardal a all helpu gyda chynnal a chadw llwybrau gwell yn y dyfodol, yn enwedig os nad yw'r llwybrau hynny'n cael eu hystyried yn flaenoriaethau uchel i'r Cyngor Sir eu cynnal yn rheolaidd, yn y ffordd honno gallant aros ar agor. ac ar gael. Gall Cymdeithas y

Cerddwyr helpu gyda hyfforddi, uwchsgilio ac arfogi gwirfoddolwyr fel rhan o'r prosiect Llwybrau i Bobl.

NODIR yr aelodau gan hyn.

ff) Holiadur - Cymryd rhan mewn Prosesau Ymgynghori a Chynigion Ad-drefnu Ysgolion

NODIR yr aelodau gan hyn.

10. Ceisiadau Cynllunio ac A106 ar gyfer PRE / 00363

E / 35589 (o 2017) Bwthyn Llwynnwn = Tynnu'n ôl a PL / 01250 Bwthyn Llwynnwn ar gyfer storfa a glaswellt = Gwrthodiad Llawn
PL / 01696 Penllech, Cwm Felin Road = Wedi'i roi ar gyfer estyniad unllawr, ailosod garej a phatio.

A106 a PRE / 00363 gofynnodd y Clerc am gyngor gan Gyfraniadau Cynllunio yn CSC. Gall y Cyngor Cymuned wneud cais am y cyfraniad unwaith y bydd y caniatâd wedi'i roi gan y bydd hyn yn golygu bod y cytundeb wedi'i lofnodi a bydd y swm o arian sydd ar gael yn hysbys.

Mae'r Biwro Cymunedol wedi cymryd drosodd y defnydd o Adran 106 a byddant yn cadw diddordeb Cyngor Cymuned Betws yn y cais hwn ar ffeil.

Diweddariad ar Gynllun Datblygu Lleol Diwygiedig Sir Gaerfyrddin 2018 - 2033 - ynghylch oedi cyn cyhoeddi ac ymgynghori ar y 'Newidiadau â Ffocws' a chyflwynodd y cynllun i Lywodraeth Cymru i'w archwilio. Cyhoeddwyd newidiadau gan Adnoddau Naturiol Cymru mewn perthynas â chanllawiau ar fynd i'r afael â lefel ffosffad mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Riverine (ACA). Mae asesiad wedi dangos toriadau ffosfforws o fewn afonydd ACA ledled Cymru. Mae'r Cyngor yn ailasesu ei safbwynt yn unol â'r nodyn canllaw ac yn ystyried y goblygiadau.

Am 21:04 roedd angen i'r Cadeirydd adael y cyfarfod yn fyr a gofynnodd i'r Cynghorydd B Jones pwy oedd y cadeirydd blaenorol i gadeirio gan nad oedd y Cyng Phillips yr is-gadeirydd yn y cyfarfod. Dychwelodd y Cadeirydd am 21:06.

11. Trafod a darparu adborth erbyn 2 Awst 2021 i Gyngor Sir Gaerfyrddin ynghylch y cynnig i gyfyngu ar aros ar Ffordd y Cynol / Heol Y Felin.

Cafwyd trafodaeth ynglŷn â'r cynigion gyda'r Clerc yn hysbysu'r aelodau bod y Cynghorwyr Comley a Williams wedi rhoi adborth ynghylch y cynigion yn ei hysbysu bod hwn yn gynydd da i'r gymuned. Byddai'r cyfyngiadau'n sicrhau bod y busnes lleol gyferbyn â'r maes chwarae a loriau bragdy'r RFC yn gallu mynd i mewn i'w adeilad a'i adael heb ei gyhoeddi.

Hysbysodd y Cynghorydd Richards yr aelodau na fyddai ond yn gwthio'r parcio i ochr arall y ffordd. Gofynnwyd iddi a oedd unrhyw gyfnodau problemus penodol a nododd ei fod yn fater parhaus heb unrhyw ddiwrnod nac amser penodol ar gyfer y problemau.

PENDERFYNWYD bod y Clerc yn rhoi'r adborth i CSC ar ran Cyngor Cymuned Betws.

12. Adborth Cyfarfod Pwyllgor Un Llais Cymru (ULC) - y Cynghorydd L Jones / Cyng Phillips

Hysbysodd y Cynghorydd L Jones yr aelodau nad oedd hi'n gallu mynychu'r cyfarfod a'i bod wedi gofyn i'r Cynghorydd Stacey ddod yn ei lle, a gwnaeth hynny. Mae hi hefyd yn gorfod tynnu'n ôl o fod yn bresennol yn y dyfodol gan y bydd yr amser cychwyn am 18:30 sy'n gwrthdaro â'i hymrwymiaadau teuluol ac eisiau camu i lawr fel cynrychiolydd ULC. Cynigiwyd gan y Cynghorydd B Jones ac eiliwyd gan y Cyng M Jones y dylai'r Cynghorydd Stacey ddod yn ail gynrychiolydd ULC. Roedd y Cynghorydd Stacey yn hapus i gymryd ei lle.

Roedd y Cynghorydd Stacey wedi e-bostio copi o'i nodiadau o'r cyfarfod at y Cynghorwyr a'r Clerc gyda 3 eitem angen mynd i'r afael â nhw.

a. O ran 2il gartrefi yng Nghymru, cynigiwyd gan y Cyng Stacey ac eiliwyd gan y Cynghorydd B Jones y dylai'r Clerc anfon y llythyr - 'Nid yw Cymru ar werth' yn unol ag e-bost 14 Mai 2012, 2il adroddiad Cartrefi - Yr Athro Simon Brooks - Cylchredwyd i bob cyngor. Mae argymhellion i Gyngor Tref Cymru Nevin yn deisebu LLC i fabwysiadu'r holl argymhellion. Gwahoddwyd cynghorau eraill i ymuno. Mae Bwrdd Gweithredol ULC wedi pleidleisio i gefnogi. Awgrym bod cynghorau eraill yn barod i ystyried a ydyn nhw am orfodi'r argymhellion.

PENDERFYNWYD i'r Clerc anfon y llythyr.

b. Mae'n debygol y bydd yr ymgynghoriad Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol - newidiadau a sut mae'n effeithio ar Gynghorau Cymunedol fel y Pŵer Lles yn cael ei ddiddymu. Cafwyd trafodaeth. Ymgynghoriad cyfredol - anogir cynghorau llai i gyflwyno eu pryderon. Yn debygol o weld y Pŵer Lles yn cael ei ddileu, sef y prif lwybr i gynghorau llai ddsbarthu cyllid. Mae hyn yn debygol o fod yn broblem i gynghorau llai oherwydd efallai na fyddant am fod yn gymwys i gael Pŵer Cymhwysedd Cyffredinol. Anogwyd cynghorau i ymateb; 24 Medi yw'r dyddiad cau.

PENDERFYNWYD bod y Clerc yn ymateb i'r ymgynghoriad ar ran Cyngor Cymuned Betws.

c. Gofyniad i gyhoeddi canlyniadau cyfarfodydd y cyngor cyn pen 7 diwrnod.

Y gofyniad yw cyhoeddi presenoldeb a phenderfyniadau - gallwch NAILL AI gyhoeddi cofnodion fel drafft NEU gyhoeddi rhestr o fynychwyr a chrynodeb o benderfyniadau, ac yna dilyn gyda munudau ar ôl iddynt gael eu cymeradwyo yn y cyfarfod nesaf. Os ydym yn anghytuno â hyn - anogir cynghorau i ysgrifennu at Lyn Cadwalader (ULC) yn nodi nad ydym yn cytuno, ac yn annog ULC i lobïo LLC i ddileu'r gofyniad.

Cafwyd trafodaeth a chynigiwyd gan y Cyng Stacey ac eiliwyd gan y Cyng M Jones y dylai'r Clerc anfon llythyr at Lyn Cadwalader (ULC) yn mynegi eu pryderon. **PENDERFYNWYD** i'r Clerc anfon y llythyr ar ran Cyngor Cymuned Betws.

13. Trafod lansiad Ymgynghoriad ar 28 Mehefin 2021 ynghylch Rheoliadau Cymwysterau Clercod yng Nghymru a phenderfynu beth i'w wneud o ran cwblhau'r ddogfen ymgynghori ar-lein y mae angen ei gwneud erbyn 24 Medi 2021. (Mae'r Clerc wedi cwblhau ILCA ond nid yw wedi cychwyn CiLCA)

Cafwyd trafodaeth ynghylch hyfforddiant CiLCA i'r Clerc gan gynnwys y costau, yr oriau a'r ymrwymiad sy'n ofynnol gan y Clerc i wneud yr hyfforddiant. Cynigiwyd gan y Cyng Stacey ac eiliwyd gan y Cyng Megrath y dylai'r Clerc ymuno â hyfforddiant CiLCA ac ail-anfon e-bost y 29ain Mehefin at aelodau.

PENDERFYNWYD bod y Clerc yn gwneud yr uchod.

14. Cylch Gorchwyl - y Cyng Stacey

Oherwydd ymrwymadau gwaith, cynigiodd y Cynghorydd Stacey symud yr eitem hon i'r Agenda ar gyfer mis Medi, cytunwyd ar hyn gan yr holl aelodau.

PENDERFYNWYD bod y Clerc yn gosod yr eitem hon ar Agenda Medi.

15. Argymhelliad y dylai Cyngor Cymuned Betws symud tuag at system gyfathrebu ddi-bapur o 1 Medi 2021 yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru a Chyngor Sir Gaerfyrddin. Yn ogystal â helpu'r amgylchedd bydd hefyd yn arbed arian, mae'n amlwg mai dyma'r ffordd ymlaen a'r gobaith yw y bydd pob Cynghorydd yn cefnogi'r argymhelliad.

Cafwyd trafodaeth ynghylch pwy nad yw ar e-bost, gyda dim ond 1 Cynghorydd ddim ar e-bost ac un arall a oedd angen copïau papur yn ddiweddar oherwydd materion iechyd ond nid oedd angen i'r Cynghorydd eu cael yn y fformat hwn mwyach ac roedd yn hapus i gael gohebiaeth trwy e-bost.

Hysbysodd y Clerc yr aelodau ei bod wedi anfon gwybodaeth o'r blaen at Gynghorwyr ar gymorth digidol i bobl dros 50 oed.

Cynigiwyd gan y Cynghorydd L Jones ac eiliwyd gan y Cyng Megrath y dylai Cyngor Cymuned Betws weithio tuag at system gyfathrebu ddi-bapur cyn gynted â phosibl. Ym mis Mai 2022, bydd y Cyngor yn ddi-bapur o ran cyfathrebu. Os oes angen eithriad dros dro ar Cynghorydd, mae angen iddo wneud cynnig i'r Cyngor fel y gall y Cyngor drafod hyn. Pe bai angen cymorth i sefydlu'r Cynghorydd nad yw ar e-bost, yna mae angen i'r Cynghorydd ofyn am hyn.

Pleidleisiodd pob aelod dros hyn. **PENDERFYNWYD** bod Cyngor Cymuned Betws yn symud i gyfathrebu di-bapur.

Dymunodd y Cadeirydd seibiant haf da i bawb a'u gweld nesaf yng nghyfarfod mis Medi.

Daeth y cyfarfod i ben am **21:38**.